

Haymana Yöresinin (GB Ankara) Nannoplankton'larla Biyostratigrafik İncelenmesi

Vedia TOKER Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi

Haymana yöresinde. Ülkemizde ilk kez, dünya üzerinde geniş yayımlı olan, dar stratigrafik aralarda kesin yaş veren ve genel karşılaştırmalara olanak sağlayan Nannoplankton'lar kullanılarak detaylı bir biyostratigrafik inceleme yapılmıştır.

İnoeleme alanında 5.000 m kalınlıkta kesintisiz Kampaniyen - Lütesiyen yaşlı oluşuklar yüzeylenmektedir. Haymana, Kavak, Caidag, Kadıköy, Gedik, Karahooa ve Çayraz Formasyonlarında ölçülmüş olan stratigrafi kesitlerinde 107 Nannoplankton türü tanımlanmış ve bunlarla olanaklar ölçüsünde 16 biyozon ayırtlanmış, kat ayrımları yapılmış, çalışılmış diğer yörelerle karşılaştırılmış, inoeleme alanı için ortamsal bir yorum verilmiştir.

Yörede Kampaniyen - Lütesiyen stratigrafi düzeylerinde yaşlıdan genee doğru şu biyozonlar saptanmıştır.

Tetralithus gothious zonu

Kumtaşı, kumlu şeyi, şeyi, kireçtaşı litoloji birimleriyle temsil edilen Haymana Formasyonu tabanında saptanan, 18 Nannoplankton türünü içeren Tetralithus gothious zonu T. gothicü's Deflandre ile T. trifidus (Stradner) in ilk ortaya çıkışları arasındaki süreçle tanımlanır. Alt Kampaniyen ile Üst Kampaniyen'in alt düzeyini belirler.

Tetralithus trifidus zonu

Bu zon Tetralithus trifidus (Stradner) in yaşam süreciyle sınırlı olup Üst Kampaniyen'in Üst - Alt Maestrihtiyen'in alt düzeylerini belirler. 27 Nannoplankton türü içermektedir.

Arkhangelskiella cymbiformis zonu

Tetralithus trifidus (Stradner) in son görünümünden üthraphidites quadratus Bramlette ve Martini nin ilk ortaya çıkışları arasındaki süreç olarak tanımlanan bu zonda inoeleme alanında 27 tür saptanmıştır. Haymana Formasyonu üst düzeyinde yer alan bu zon Alt Maestrihtiyen'in Üst, Orta Maestrihtiyen'in alt düzeylerini belirler.

Lithraphidites quadratus zonu

Kumtaşı, kumlu şeyi, şeyi ve kireçtaşı litoloji birimlerinden oluşan 550 m kalınlıktaki Orta Maestrihtiyen'in üstü, Üst Maestrihtiyen stratigrafi düzeyindeki Kavak Formasyonu bu biyozonun yayılım alanıdır. Lithraphidites quadratus Bramlette ve Martini türünün yaşam süreciyle tanımlanan zonda 17 tür saptanmıştır. Bu zon Kretase'nin bitimini belirler.

Paleosen'in başlangıcında Kretase'ye ait formlar hemen hemen tümüyle yok olmuş ve Daniyen katı çok az sayıda cins ve türle başlamıştır.

Cruciplacolithus tenuis zonu

Konglomera, kumtaşı, kumlu marn ve alg'li kireçtaşı litoloji birimlerinden oluşan 1400 m kalınlıktaki Çaldağ Formasyonu tabanında saptanan bu zon Cruciplacolithus tenuis (Stradner) ile Chiasmolithus danicus (Brotzen) in ilk ortaya çıkışları arasındaki süreç olarak tanımlanır. 5 türle tanımlanan bu zon Daniyen katı alt stratigrafi düzeyini belirler.

Chiasmolithus danicus zonu

Chiasmolithus danicus (Brotzen) ile Ellipsolithus macellus Bramlette ve Sullivan) in ilk ortaya çıkışları arasındaki süreçle tanımlanır. Daniyen'in üst düzeyiyle Monsiyen'in alt stratigrafi düzeyini belirleyen zonda 8 tür saptanmıştır.

Ellipsolithus macellus zonu

E. macellus (Bramlette ve Sullivan) ile Fasciculithus tympaniformis Hay ve Mohler in ilk ortaya çıkışları arasındaki süreçle bu zon tanımlanır. 9 türle belirlenen zon Monsiyen katı alt stratigrafi düzeyini gösterir.

Fasciculithus tympaniformis zonu

F. tympaniformis Hay ve Mohler ve Heliolithus kleinPELLI Sullivan'in ilk ortaya çıkışları arasındaki süreç olarak tanımlanan bu zonda 20 tür saptanmıştır. Monsiyen katı üst düzeyini belirler.

Heliolithus kleinPELLI zonu

Bu zon H. kleinPELLI Sullivan ile Discoaster gemmeus Stradner'in ilk ortaya çıkışları arasındaki süreçle tanımlanır. Monsiyen yaşlı Çaldağ Formasyonu üst düzeyiyle Tanesiyen yaşlı Kadıköy Formasyonu alt düzeylerinde yayımlıdır. Bu zonda 30 tür saptanmıştır.

Discoaster gemmeus zonu

31 tür kapsayan bu zon D. gemmeus Stradner ile D. multiradiatus Bramlette ve Riedel in ilk ortaya çıkışları arasındaki süreçle tanımlanır.

Discoaster multiradiatus zonu

Bu zon D. multiradiatus Bramlette ve Riedel Marthasterites bramlettei Bronnimann ve Stradner in ilk ortaya çıkışları arasındaki süreçte tanımlanır. Bu zonda 31 tür saptanmıştır.

Marthasterites oontortus zonu

Konglomera, kumtaşı, kumlu mam litolojik birimlerinden oluşan 550 m kalınlığındaki Ait İpresiyen yaşlı Gedik Formasyonu tabanında bulunan bu zon M. bramlettei Bronnimann ve Stradner in ilk ortaya çıkışından M. oontortus (Stradner) in son görünümüne dek olan süreçle tanımlanır. Bu zonda 36 tür saptanmıştır.

Discoaster binodosus zonu

M. oontortus (Stradner) un son görünümünden Discoaster lodoensis Bramlette ve Riedel in ilk ortaya çıkışına dek olan süreçle bu zon tanımlanır.

Marthasterites tribrachiatus zonu

Kumtaşı, kumlu şeyi, şeyi ve kireçtaşı birimlerinden oluşan Üst İpresiyen yaşlı Karohoea Formasyonunda bulunan bu zon Discoaster lodoensis Bramlette ve Riedel in ilk ortaya çıkışından M. tribrachiatus (Bramlette ve Riedel) in son görünümüne dek olan süreçle tanımlanır.

Discoaster lodoensis zonu

Çayraz Formasyonu orta ve üst düzeylerinde saptanan bu zon M. tribrachiatus (Bramlette ve Riedel) in son kez görünüşünden D. sublodoensis Bramlette ve Sullivan in ilk ortaya çıkışları arasındaki süreçle tanımlanır.

Bu biyozonların çalışmaları diğer yörelerle karşılaştırmaları yapılmış ve hemen hemen benzer sonuçlar elde edilmiştir. Bu formlarla ülkemizde ilk kez çalışıldığından önce aynı örneklerden Planktonik Foraminifera zonları tanımlanmış ve Nannoplankton'larla karşılaştırmaları yapıldığından belirlenen yaşların kesinlik kazanması sağlanmıştır.